
Gniezno, st. 13b, gm. loco, woj. wielkopolskie, AZP 50-34/-

Informator Archeologiczny : badania 32, 167-168

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

kulturowa, zawierająca dość niską liczbę ceramiki. Obok ceramiki odkryto tam pojedyncze zabytki specjalne, wśród których na wyróżnienie zasługuje fragment ostrogi płytkowo-nitowej w typie Biskupia-Crkvinia (wariant dotąd niespotykany na polskich stanowiskach archeologicznych), powstałej około połowy IX w., używanej jednak do ostatnich dekad tego stulecia. W wykopie VIII/98 wstępnie rozpoznano konstrukcję wału przylegającego do bramy nr 1. Postanowiono kontynuować badania na tym wykopie, nieco poszerzonym, w kolejnym sezonie badawczym w 1999 roku.

Badania będą opublikowane w artykule: Krzysztof Jaworski, Marcin Paternoga, *Bramy podgrodzia wczesnośredniowiecznego założenia obronnego w Gilowie koło Niemczy*, „Śląskie Sprawozdania Archeologiczne”, t. 41:1999, s. 281-295.

Materiały znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Badania będą kontynuowane.

GŁOGÓW, Stare Miasto, kw. A-20, woj. legnickie, AZP 68-19

- miasto wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 6 lipca do 31 sierpnia, przez K. Czapłę (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie). Finansowane przez Urząd Miasta w Głogowie. Przebadano powierzchnię około 6 arów.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Głogowie.

GŁOGÓW, Kolegiata, st. 2, gm. *loco*, woj. legnickie, AZP 68-19/2

- kolegiata wczesnośredniowieczna (XIII w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 15 czerwca do 31 lipca, przez Z. Hendla (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie). Finansowane przez parafię rzymskokatolicką p.w. NMP Królowej Polski w Głogowie.

Przebadano powierzchnię około 0,41 ara.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Głogowie.

GNIEZNO, st. 13b, gm. *loco*, woj. wielkopolskie, AZP 50-34/-

- III podgrodzie wczesnośredniowiecznego zespołu grodowego
- relikty zamku arcybiskupiego z XVI - XVIII w.
- zabudowa z XIX/XX w.

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 18 maja do 9 września przez mgr. Tomasza Sawickiego (Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie). Finansowane przez PSOZ i Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Siódmy sezon badań. Przebadano powierzchnię 2,2 ara.

Badania koncentrowały się w zachodniej części III podgrodzia gnieźnieńskiego zespołu grodowego i jednocześnie miejsca założenia zamkowego z I połowy XVI w. Była to kontynuacja prac z ubiegłego roku. Tegoroczne wykopy wykonano w północno-wschodniej i południowo-zachodniej części ogrodów probostwa przy ul. J. Łaskiego 9 oraz na terenie tzw. *Wenecji* tj. dziedzińca zaplecza technicznego Kurii na tyłach posesji-kanonii przy ul. J. Łaskiego 11. Założenie niektórych wykopów wymagało wyburzenia komórek drewnianych zajmujących obszar przeznaczony do badań, głównie w południowo-zachodniej części ogrodów probostwa. W tej części założono wykop o powierzchni 70 m², w którym odkryto m.in. relikty nawarstwień wczesnośredniowiecznych obfitujących w ceramikę z fazy D, tj. 2 połowy X w. w tym pozostałości konstrukcji drewnianych i jam gospodarczych. Odślonięto również (na głębokości 1,3 - 2,7 m) dobrze czytelne pozostałości fundamentu kamiennego wiążanego z wczesną fazą budowy zamku arcybiskupiego. Drugi wykop (nr 2/98 - powierzchnia 38 m²) zlokalizowany w północno-wschodnim narożniku posesji probostwa doprowadził do odsłonięcia na głębokości 3,0 - 3,3 m dalszego biegu fundamentu muru zamkowego (odsłoniętego częściowo w 1997

r.) w kierunku północnym. Natomiast po wschodniej stronie tejże konstrukcji dokonano doniosłego odkrycia, natrafiono bowiem na dobrze zachowany fragment fundamentu okazałej, nieznanej dotąd, baszty zamkowej. Bardzo trudne warunki terenowe uniemożliwiły powiększenie wykopu. Nieopodal natrafiono również na nieznane dotychczas relikty murów ceglanych najprawdopodobniej zamkowych (zaopatrzonych w szczeliny strzelnicze?). Kolejnym miejscem działalności archeologów był plac po dawnej (2 połowa XIX w.) restauracji „Wenecja”, położonej nad brzegiem jeziora Jelonek. Obecnie jest to teren Kurii Metropolitalnej. Założono tam 6 sondaży o powierzchni od 12 do 30 m², odkryto m. in. relikty zabudowy z XIX i pocz. XX w. oraz warstwy niwelacyjne, w tym także związane z całkowitą rozbiórką zamku w 1831 r. Wyodrębniono także pozostałości warstw XV i XVI-wiecznych i śmietniskowe warstwy wczesnośredniowieczne. Rewelacyjnym odkryciem było odsłonięcie na głębokości około 2 metrów doskonale zachowanego dębowego pomostu przy brzegu jeziora Jelonek. Według wskazań stratygraficznych i wyników pierwszych analiz dendrochronologicznych ów pomost można datować na XVI w. Mógł on być związany z zamkiem lub z lokowanym w pobliżu zamku browarem. Pomost po badaniach wyjęto w całości i złożono w Muzeum P.P.P. w Gnieźnie. W trakcie badań ustalono ponadto, iż dawny brzeg Jeziora Jelonek znajdował się o około 30 m dalej na wschód niż obecna granica akwenu.

Sumując tegoroczne badania archeologiczne w Gnieźnie, należy stwierdzić, iż dostarczyły one rewelacyjnych danych odnośnie do architektury zamku powstałego z inicjatywy arcybiskupa Jana Łaskiego (1518 r.). Zarówno nowoodkryta baszta wschodnia zamku, kolejne odcinki jego fundamentów i murów jak i doskonale zachowany pomost wnoszą niezwykle ważne elementy mogące doprowadzić z czasem do pełnej rekonstrukcji obiektu. Należy również dodać, że zbadano relikty zabudowy wczesnośredniowiecznej w zachodniej części podgrodzia III, które uzupełniły naszą wiedzę o tej części zespołu grodowego. Jest to szczególnie ważne dla ostatecznego kształtu finalizowanego właśnie opracowania ośrodka.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Badania należy kontynuować.

GNIEZNO, st. 237, *loco*, woj. poznańskie, AZP 50-34/-

- osada i część jurydyki z XII-XIV w.
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w marcu przez mgr. Czesława Strzyżewskiego. Finansowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Poznaniu. Drugi sezon badań.

W marcu 1998 r. dokończono badania ratownicze na terenie powstałej i czynnej nowej siedziby Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Gnieźnie. Prace przeprowadzono w północno-zachodnim narożniku zaplecza posesji - w obrębie wytyczonego tam trawnika. Założono wykop (zorientowany po linii północny wschód - południowy zachód) o wymiarach: ca 11-12 metrów na ca 3-4 metry (o łącznej powierzchni 45 m²), z zachowaniem bezpiecznych odległości z czterech stron: od strony murów ogrodzeń i krawężników wjazdu i parkingu. Obecny poziom tego trawnika jest wyższy, gdyż wyrównano go zasypując południową stronę o 0,40 m, gdzie był naturalny stok zbocza wyniesienia. Pod tą warstwą nasypową znajdowała się warstwa wkopów gospodarczych z XIX-XX w., które zniszczyły poziom użytkowy z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego (2 poł. XIV-XVIII w.) oraz stropy obiektów wczesnośredniowiecznych.

Obecnie odkryto pozostałości dalszych 3 dużych budowli (nr 2-4) naziemnych wzniesionych w konstrukcji zrębowej z piwniczkami i paleniskami, których wypełniska rozciągają się głównie w kierunku sąsiednich parceli z boiskami szkolnymi. Znalezione w nich 706 fragmentów naczyń glinianych całkowicie obtaczanych na kołach garncarskich, kości zwierzęce, bryłki polepy konstrukcyjnej, zwęglone drewno, fragment noża żelaznego; wszystko datowane na XII-XIII/XIV w. Pod wypełniskiem budowli nr 3 znajdowała się płytki jama, w której odkryto 22 ułamki naczyń z XII/XIII w.

We wkopach zebrano 30 fragmentów naczyń silnie obtaczanych, w tym 26 ułamków naczyń